

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

ONTWERP V1

(TEORIE)

FEBRUARIE/MAART 2015

PUNTE: 100

TYD: 3 uur

**Hierdie vraestel bestaan uit 13 bladsye.
Hierdie vraestel moet in volkleur gedruk word.**

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit SES vrae.
2. Daar is drie keusevrae in hierdie vraestel. Lees die opsies aandagtig deur.
3. Hierdie vraestel bestaan uit DRIE afdelings:

AFDELING A: Ontwerpgeletterdheid (30 punte)
VRAAG 1 tot 3

AFDELING B: Ontwerpgeskiedenis (30 punte)
VRAAG 4

AFDELING C: Ontwerp in 'n sosiokulturele/omgewings- en volhoubare
konteks (40 punte)
VRAAG 5 en 6
4. Lees die vereistes vir elke vraag aandagtig deur.
5. Beantwoord in volsinne en vermy die opnoem van feite.
6. Gebruik die puntetoekenning om te bepaal hoeveel tyd jy aan elke vraag moet spandeer.
7. MOET NIE dieselfde feite en voorbeelde in verskillende vrae herhaal NIE.
8. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A: ONTWERPGELETTERDHEID**VRAAG 1: 'ONGESIENE' VOORBEELDE**

FIGUUR A: TaTu – The Handwoven Wire Stool/Basket/Table with Glass Top
(Die Handgeweefde Draadstoel/-mandjie/-tafel met Glasblad)
deur Stephen Burks en Clara von Zweigbergk (Suid-Afrika), 2013.

Analiseer en bespreek die gebruik van die volgende elemente, beginsels en terme met betrekking tot FIGUUR A hierbo:

- Lyn
- Tekstuur
- Balans
- Multifunksionaliteit
- Afrika-elegansie

[10]

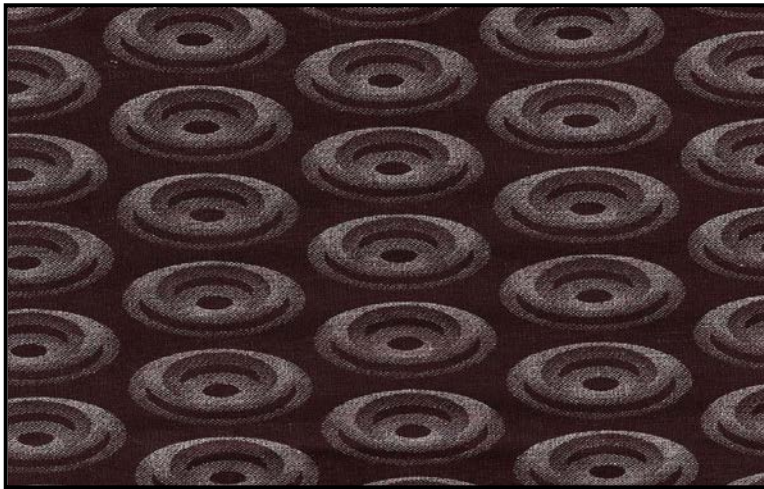
VRAAG 2: KOMMUNIKASIE DEUR ONTWERP

FIGUUR A: **Life Wallpaper (Lewe-muurpapier)** deur Maira Koutsoudakis van die Khaya-muurpapierversameling (Johannesburg, Suid-Afrika), 2009.

- 2.1   Identifiseer DRIE simbole sigbaar in FIGUUR A hierbo. (3)
- 2.2   Verduidelik hoekom hierdie drie simbole met Suid-Afrika geassosieer word. (3)
- 2.3   Wat is die voordele van die gebruik van bekende Suid-Afrikaanse beelde vir Suid-Afrikaans-ontwerpte produkte? Motiveer jou antwoord. (4)
- [10]**

VRAAG 3**BEANTWOORD ÓF VRAAG 3.1 ÓF VRAAG 3.2.**

3.1 Verwys na FIGUUR A en FIGUUR B hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

FIGUUR A: **Shweshwe-materiaal** (Zwelitsha, Suid-Afrika), 1984.

FIGUUR B: **Vlisco-materiaal** (Helmond, Nederland), 2010.

In 'n opstel (van ten minste EEN bladsy) vergelyk die tekstielontwerpe in FIGUUR A met dié in FIGUUR B hierbo deur ooreenkomste en verskille te bespreek met verwysing na:

- Patroon
- Vorm
- Tekstuur
- Kleur
- Inspirasie/Invloede

(10)

OF

3.2

FIGUUR A: **Die Romeinse Forum** (Rome, Italië), (circa 8 VHJ tot 312 HJ).

FIGUUR B: **Montecasino-ontspannings- en casinokompleks**
(Johannesburg, Suid-Afrika), 2000.

Skryf 'n opstel (van ten minste EEN bladsy) waarin jy enige klassieke gebou met enige moderne gebou wat jy hierdie jaar bestudeer het, vergelyk. (Jy kan as alternatief die Romeinse Forum in FIGUUR A met die moderne vermaaklikheidskompleks in FIGUUR B hierbo vergelyk.)

Verwys na die volgende in jou opstel:

- Doel
- Materiale en tegnologie
- Teikenmark

TOTAAL AFDELING A: (10)
30

AFDELING B: ONTWERPGESKIEDENIS**VRAAG 4**

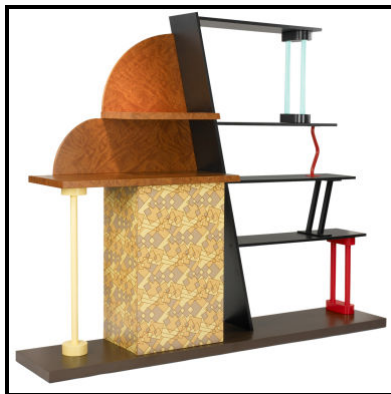
- 4.1 Al die voorbeelde hieronder het die ontwerppraktyke van hulle tyd uitgedaag wat opwindende nuwe ontwerpprodukte tot gevolg gehad het.

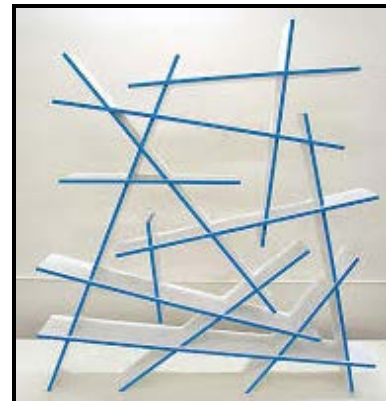
FIGUUR A: **Rak** deur Marcel Breuer, Bauhaus (Duitsland), 1934.

FIGUUR B: **Ruggles Umbo-rakke** deur Kay Leroy, Popkuns (VSA), 1972.

FIGUUR C: **Malabar-kabinet** deur Ettore Sottsass, Postmodernisme (Italië), c. 1982.

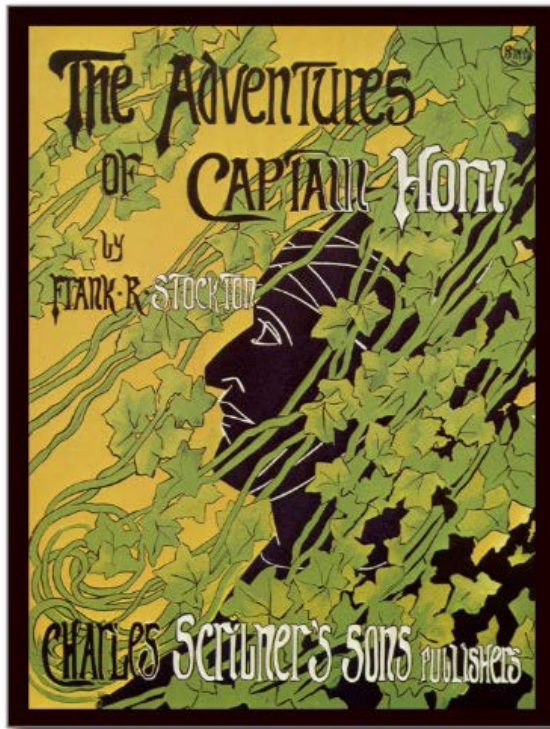
FIGUUR D: **Rejuvenation** deur KNQ Associates, Dekonstruksie (Duitsland), c. 2010.

Kies enige TWEE ontwerpbewegings/-style hieronder en skryf 'n opstel (van ten minste TWEE bladsye) waarin jy verduidelik hoe elke beweging/styl wat jy gekies het die ontwerppraktyke van hulle tyd uitgedaag het. Ondersteun jou antwoord deur die invloede, algemene kenmerke en EEN werk deur EEN ontwerper van elke beweging/styl te bespreek. Jy mag na die voorbeelde hierbo verwys om jou te lei.

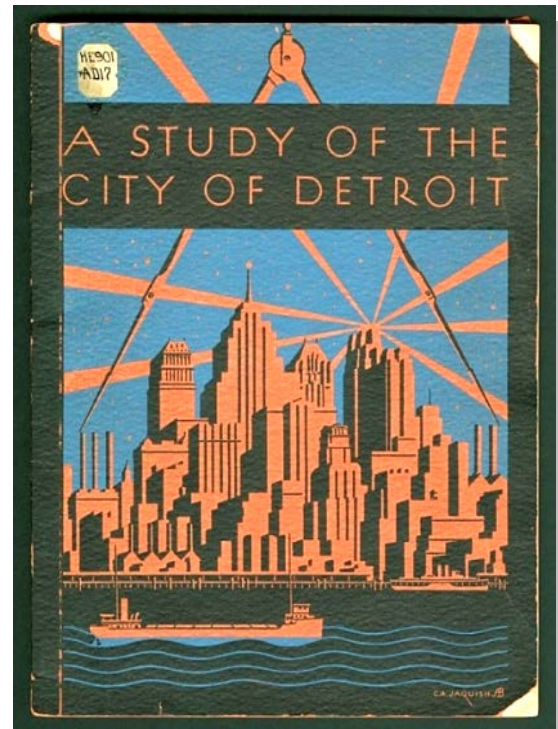
- Bauhaus
- Pop-ontwerp
- Postmodernisme
- Dekonstruktivisme

(20)

4.2

FIGUUR A: **Art Nouveau-boekomslag** deur Blanche McManus (VSA), 1922.

FIGUUR B: **Art Deco-boekomslag**, ontwerper onbekend (VSA), 1929.

Skryf 'n kort opstel waarin jy FIGUUR A met FIGUUR B hierbo vergelyk deur hul ooreenkomste en verskille met betrekking tot die volgende te bespreek:

- Kontras
- Invloede/Inspirasie
- Kleur
- Tipografie
- Lyn

(10)
[30]

AFDELING C: ONTWERP IN 'N SOSIOKULTURELE/OMGEWINGS- EN VOLHOUBARE KONTEKS**VRAAG 5****BEANTWOORD ÓF VRAAG 5.1 ÓF VRAAG 5.2.**

5.1

FIGUUR A: 'You are not a sketch. Say NO to anorexia.' ('Jy is nie 'n skets nie. Sê NEE vir anoreksie.')-veldtog deur Revolution (Brasilië), 2013.

5.1.1 Beskryf hoe die gebruik van die volgende die negatiewe effek van ANOREKSIE ('n eetversteuring wat tot oordadige gewigsverlies lei) soos uitgebeeld in FIGUUR A, beklemtoon:

- Gebruik van ruimte
- Visuele beelde
- Tipografie

(6)

5.1.2 Gee 'n definisie van *sosiokulturele ontwerp* en verduidelik in 'n opstel (ten minste 1½ bladsye) hoe hierdie definisie van toepassing is op:

- Die werk van EEN kontemporêre Suid-Afrikaanse ontwerper/ontwerpgroep
- Die werk van EEN kontemporêre internasionale ontwerper/ontwerpgroep

Jy mag NIE verwys na enige ontwerper(s) wat jy voorheen bespreek het of na wie in hierdie vraestel verwys word NIE.

(14)
[20]

OF

5.2 5.2.1 Bespreek hoe kunshandwerksentrums 'n positiewe bydrae tot ons ekonomie kan lewer. (3)

5.2.2 Skryf 'n koerantartikel (van ten minste EEN bladsy) waarin jy EEN tradisionele kunshandwerk wat jy hierdie jaar bestudeer het, bespreek. Verwys na die onderskeie funksies van die kunshandwerk, asook die materiale en tegnieke betrokke by die produksie daarvan. Verwys na ten minste EEN voorbeeld om jou antwoord te ondersteun. (7)

5.2.3

FIGUUR A: **USB-armbände** deur Africa!Ignite (Suid-Afrika), 2005.

FIGUUR B: **Baobab (Kremetart-)** lig deur Umcebo Design (Suid-Afrika), 2009.

Geïnspireer deur die ontwerpe hierbo, skryf 'n opstel (van ten minste EEN bladsy) oor enige EEN kontemporêre Suid-Afrikaanse ontwerper/groep wat tradisionele kunshandwerktegnieke/-materiale op 'n moderne/kontemporêre produk toepas.

Verwys na die volgende in jou bespreking:

- Naam van die ontwerper/groep en sy/haar/hulle ontwerpproduk
- 'n Gedetailleerde beskrywing van hoe die tradisionele tegnieke/metodes en materiaal/materiale toegepas is op moderne/kontemporêre ontwerp. Verwys na spesifieke voorbeelde.
- Bespreek die sosiokulturele bydrae

Jy mag NIE verwys na enige ontwerper(s) wat jy voorheen bespreek het of na wie in hierdie vraestel verwys word NIE.

(10)
[20]

VRAAG 6

6.1

FIGUUR A: **'Grapple' (stoorhake)** deur Ryan Frank en die Tapegeard Design Team (Suid-Afrika), 2013.

'Grapple' is 'n opwindende nuwe konsep van die internasionaal erkende Suid-Afrikaans gebore ontwerper, Ryan Frank en die Tapegeard Design Team. Hulle verander grassnysels in volledig hernubare natuurlike plastiekagtige stoorhake. Die maatskappy is op soek na beleggers om die produksiereeks te help befonds.

Skryf 'n brief aan beleggers waarin jy motiveer waarom jy hierdie maatskappy wil bevorder deur na die volgende te verwys:

- Teikenmark
- Volhoubaarheid
- Funksionaliteit

(6)

- 6.2 Bespreek die werk van enige EEN kontemporêre Suid-Afrikaanse EN EEN kontemporêre internasionale ontwerper/ontwerpagentskap of -ateljee (ten minste 1½ bladsye) wat jy hierdie jaar bestudeer het, wie se werk aan omgewings- en/of volhoubare kwessies aandag gee.

Verwys na die volgende in jou bespreking:

- Naam van die ontwerper/groep
- Hoe die ontwerper/ontwerpagentskap of -ateljee aandag gee aan omgewingskwessies in sy/haar/hulle ontwerpproses
- Die titel en 'n kort beskrywing van ten minste EEN groot projek onderneem deur hierdie ontwerper/groep

Jy mag NIE verwys na enige ontwerper(s) wat jy voorheen bespreek het of na wie in hierdie vraestel verwys word NIE.

(14)
[20]

TOTAAL AFDELING C: 40
GROOTTOTAAL: 100

